

Barcelona, 25 de març de 1980

Estimat amic,

Com ha anat el viatge de tornada? Com t'han rebut els argentins? Com has trobat la família?

No pretenc que em contestis aquests tres interrogants al peu de la lletra. En el fons, la pregunta hauria hagut de ser una altra: què sents, ara, en reintegrar-te a la teva vida habitual argentina després d'haver fet l'estada de quaranta-cinc dies a Catalunya? En realitat, tampoc no pretenc que contestis aquest interrogant. Hi ha sentiments particulars que han de formar part del secret del sumari... Corresponen a intimitats que no s'han de desvetllar.

Et volia escriure l'endemà mateix que te'n vas anar per explicar-te que vaig venir a l'aeroport del Prat a dir-te adéu, però que me'n vaig tornar amb la ^{-hi} cua entre cames en no trobar-te al vestíbul del pont aeri. Vaig arribar a les vuit i cinc i després d'estar més de mitja hora veient la gent que anava amunt i avall, ho vaig deixar córrer perquè vaig creure que havia entès malament l'hora, o que algú, endevinant que el divendres hi hauria més moviment que de costum, t'havia aconsellat de ser-hi més d'hora i ja te n'havies anat. Faltava molt poc per tres quarts de nou quan vaig trobar un veí ^{hi} que havia anat a acompanyar un peix gros de la feina -ja ho veus, és això del sucursalisme...!-, i vaig acceptar el seu oferiment d'una plaça de cotxe perquè vaig pensar que tu ja devies ser a la vora de Madrid. En canvi, després, he sabut per un dels Albert que no te'n vas anar fins a un quart de deu. Què hi farem! Em va saber molt de greu no poder encaixar amb tu i la Isabel. Tota l'estona, en aquell vestíbul, vaig tenir la sensació de fer l'estaquiro.

Si no et vaig escriure llavors va ser perquè volia deixar passar les eleccions i fer-te'n un comentari. Diumenge, a l'AVUI, vaig llegir l'entrevista que et va fer l'Agustí Pons, i no em va sorprendre que t'impressionés la magnitud de la campanya desenvolupada amb uns recursos que voregen el malbaratament... En efecte! Dins el nostre ambient -de lletraferits tocats per la xafarderia- corria l'anècdota que el Conseller de Cultura de la Generalitat havia hagut de pagar de la seva butxaca un Diccionari Fabra perquè el departament no tenia ni un ral. Imagino que no és veritat, però respon una mica a la idea que ens hem fet entre tots que "la Generalitat no pot resoldre res perquè no té calés", que sembla certa, i que contrasta amb l'excés de paperassa que aquests dies ha plògut sobre Catalunya. Quants milions es deuen haver gastat entre tots? Què s'hauria pogut arreglar amb aquests milions? No ho sé, potser és demagò-

gic aquest comentari, però si n'om capaçs de mantenir un diari, o de millorar-lo; si n'om arrenquem un teatre nacional; si els instruments de l'orquestra de la ciutat n'om s'onen bé perquè s'om vells..., quantes coses n'om hauríem pogut endegar o apedaçar amb aquests diners? Veus, jo mateix, hauria d'haver fet arreglar la lletra o d'aquesta màquina, perquè a la que et descuides s'enfila i gairebé s'enganxa amb la ratlla de dalt... Deixa'm que intenti arreglar-la! 00000000... Sí, de moment, funciona: s'ha dessoldat i l'he de portar al mecànic, però em fa mandra, tot i que suposo que la reparació no farà trontollar el meu pressupost.

Bé, matem-ho! Pel que fa als resultats, que suposo que ja t'hauran arribat, n'om sé què dir-te. Bé, sí, podria dir moltes coses que n'om serien sinó el reflex del que diu per aquí la gent del carrer i que es pot classificar de dues maneres: els que opinen que ha guanyat el nacionalisme, i els que creuen que s'han perdut molts punts del progrés que s'havia iniciat el juny de 1977. Ara, en aquests moments, els diaris juguen a fer pronòstics i fan totes les combinacions possibles amb les sigles, en un intent d'aprofitar totes les regles matemàtiques de la combinatòria... Tot això em fa recordar el dia que vaig veure la pel·lícula "Companys, procés a un poble", quan un dels protagonistes comenta que l'esquerra només s'entén quan els seus membres es troben a la presó. En aquell moment, una dona que tenia al costat, castellana, no es va poder aguantar i va etzibar: "Pues, a ver si aprendéis de una puñetera vez!". Els resultats són prou clars: ha guanyat el partit d'en Pujol lligat amb la tradicional Unió Democràtica de Catalunya, el centre dreta civilitzat, però per poder governar -malgrat que sigui amb les estretes limitacions de l'Estatut, ens haurem de fer aquesta il·lusió i direm "governar", necessita reforços. La qualitat d'aquests reforços determinarà si va cap a la dreta o es queda en un centre-esquerre. En canvi, si l'esquerra de debò fos prou valenta, malgrat el triomf de CiU, n'om hauria de tenir problemes: socialistes, més comunistes, més ERC, formen una majoria contundent, però és una coalició impossible per falta de convicció, per temor a l'etiqueta de Front Popular que els hi encolomarien, i perquè, sembla, l'ERC no vol ni sentir parlar de marxisme. Què passarà? La solució dintre d'un mes. Ja en parlarem!

Els Nacionalistes d'Esquerra vam fer un paper ben galdós. La vigília de Sant Josep es va celebrar un míting al Palau dels Esports que va ser el que va aplegar més gent de tots els que s'havien portat a terme durant la campanya per part de qualsevol partit. La gent responsable ja ho tenien tot coll avall. Algú, però, em va dir, sorreguer, que si hi havia assistit tanta gent era per sentir cantar en Lluís Llach de franc. A la vista dels resultats, potser cal pensar que tenia raó...

Ja saps que jo figurava a la llista. En el número seixanta-set. I això em va crear un problema de consciència greu. M'hi vaig adherir perquè no era un partit, sinó un moviment que podia portar al Parlament la veu dels Països Catalans, dels ecologistes, de les feministes... I quan en Tísner em va dir per telèfon que sortiria en una llista de suport, vaig creure que seria allò d'un requadre en el diari explicant que "aquests senyors estan d'acord amb la línia d'aquest grup..." o allò altre de "nosaltres votarem aquesta candidatura perquè ens ve més de gust que les altres". Per això, quan vaig veure el meu nom a la llista, vaig empal·lidir. ^{Tot i} ~~però~~ que era ben clar que hi figurava de suport, oi, amb el número seixanta-set! Hauria tingut el recurs de desdir-me'n i negar-me a firmar la conformitat, però allò m'hauria representat una violència i un enfrontament amb una colla d'amics. Ho vaig deixar córrer. T'asseguro que ha estat la primera i darrera vegada que surto en una llista!

Deixa'm que et faci cinc cèntims de com vam passar aquest diumenge passat la Rosa i jo entre l'una del migdia i les nou del vespre. Va ser un dia d'aquells que dubtes entre anar a la muntanya o quedar-te a ciutat. La nit abans va ploure fortament i vam descartar la primera possibilitat. Apunta: passada l'una, entràvem en el cinema Publi 2 per veure "La pareja perfecta", una comèdia americana força intel·ligent que intenta lligar dues persones que tenen entre si les mateixes diferències que la música pop i la clàssica, dels móns de les quals procedeixen l'una i l'altra. Un divertiment, si de cas. I, després, "Crist es va aturar a Èboli", un film de Francesc Rosi, sobre la novel·la de Carlo Levi que no conec, però que em sembla que va circular entre nosaltres, en català, a la col·lecció catalana de l'editorial Vergara que es deia Isard. És una pel·lícula perfecta i que ens porta a situacions ben conegudes entre nosaltres, però situades a Itàlia, l'any trenta-cinc, quan els "azzurri" van ocupar Abissínia, vull dir Abissínia, amb dues esses. Recordo una novel·la italiana, també, d'aquesta guerra, que no recordo com es diu, però sí el nom de l'autor, Ennio Flaiano, que em va deixar en Pedrolo fa molts anys, d'un gran interès, més novel·lístic que polític... Els intel·lectuals italians, com es veu a la pel·lícula de Rosi, van ser tractats amb miraments pel Duce, que els admirava, i que es limitava a desterrar-los a la quinta força, i que els amnistiava quan les coses li anaven bé. Suposo que no la veureu, vosaltres, aquesta pel·lícula, però és una meravella. La vida d'un poble deixat anar de la mà de Déu, la seva gent, el feixista de torn que hi fa de batlle, els carrabiners, la supersitició, la duresa del camp, el poder l'església, malgrat ser en mans d'un sacerdot borratxo i guillat... Tot un document!

Però això no és tot, encara, perquè, en sortir d'aquest segon cinema, que era el Capsa, vam córrer cap a la "Cuina de les Arts", un local petitó -hi caben cent espectadors, només-, on tres cops a la setmana hi ha un espectacle de mim, circ, varietats... En aquesta ocasió hi actuaven uns pallassos catalans, els Germans Poltrona, en companyia d'un italià realment sensacional que es diu Sergiò Bustrik al qual havia vist actuar uns dies abans pels carrers de la ciutat, concretament, davant la Catedral. Diuen que és un artista que es diverteix ^{feballant} ~~reballant~~ pels carrers. És jove i ja ha actuat amb els principals circs del món, però l'home hi ha renunciat per poder estar en contacte amb la gent. De tant en tant deia alguna catalanada, la qual cosa feia entendre que sabia on era... A la "Cuina" també hi havia uns titellaires i un tal Leo Bassi, francès, que és un antipodista formidable.

Què et sembla aquest programa? La Rosa i jo en diem una "diada boja" i la practiquem de tant en tant. Després, tenim tota la setmana per treballar sense distreure'ns i pensant que ja ho hem vist tot, encara que en algunes ocasions tornem a fer alguna escapada, principalment jo, de nit, quan hi ha alguna estrena teatral.

No saps el greu que em sap que la teva estada hagi estat tan curta i tan densa. M'hauria agradat, sobretot, que assistissis a la reunió de l'Associació d'Escriptors en Llengua Catalana i a la presentació d'algun llibre. Per cert, que el dia 17 es va presentar un recull de contes d'en Guillem Viladó a la Sala Maeght, on el mateix Viladó hi exposa unes composicions o poemes visuals sòlids, elaborats amb objectes d'una quotidianitat que es perd -ventalls, bitlles, planxes de carbó...-, i hi vaig trobar la Patrícia Gabanchó. Estava empipada amb tu perquè te n'havies anat tan de pressa. Em penso que si t'escriu, t'esbrincarà. És tot un personatge, la Patrícia! Fa una temporada que la trobo a tot arreu. És una font d'informació inesgotable.

Demà en Maurici, el meu fill, se'n va a Florència amb gent de la facultat d'arquitectura. La Rosa i jo, a tot estirar, hem fet alguna escapada a la Cerdanya francesa a veure la família, i ell, en canvi, ja ha recorregut de la Ceca a la Meca. S'emporta moltes càrregues fotogràfiques i, a la tornada, ens passarà les diapositives. Sempre és un consol!

Em pensó que ja està bé! Quan hi hagi novetats pel que fa al Govern de la Generalitat o a alguna altra cosa que et pugui interessar, hi tornaré.

Endavant! Saluda la Isabel de part meva i de la Rosa. Repeteixó que em va saber molt de greu de no trobar-vos a l'aeroport.

Rep una abraçada del teu amic,

Oscar